

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Dukesa a členov JUDr. Juraja Semana, JUDr. Anny Markovej, JUDr. Viery Pepelovej a JUDr. Jany Zemaníkovej, v právnej veci žalobcu **G.**, zastúpeného JUDr. M., proti žalovaným **1/ H. v likvidácii, K., 2/ Mesto S., U.**, zastúpenému JUDr. P., o zaplatenie 28 851 032 Sk, ktorá sa viedla na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 4 Cb 611/99, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2005, č. k. 6 Obo 283/03–349, takto

rozhodol:

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2005, č. k. 6 Obo 283/03–349 vo vzťahu k žalovanému **2/ z r u š u j e** a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odôvodnenie:

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 30. júna 2003 vyhovel žalobe a žalovaných zaviazal zaplatiť žalobcovi 28 851 032 Sk s príslušenstvom a 1 100 000 Sk náhrady trov konania. Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobca, resp. jeho procesný predchodca V. poskytol žalovanému **1/** úver vo výške 29 600 000 Sk. Žalovaný **2/**

prevzal ručiteľskou listinou z 19. mája 1993, ručenie za dlh žalovaného 1/ z úveru. Žalovaný 1/ v dohodnutej dobe nevrátil poskytnuté peňažné prostriedky, preto súd žalobe vyhovel. Dlh je okrem žalovaného 1/ povinný podľa § 303 a nasl. Obch. zák. splniť ako ručiteľ aj žalovaný 2/.

Odvolací súd na odvolanie žalovaných vo vzťahu k žalovanému 2/, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu voči nemu zamietol. Odvolacie konanie voči žalovanému 1/ zastavil, keď zistil, že 18. mája 2005 bol vymazaný z obchodného registra po tom, ako bol pre nemajetnosť zrušený konkurz vedený na jeho majetok. Odvolací súd považoval za preukázané, že banka a žalovaný 1/ uzavreli úverovú zmluvu, na základe ktorej bol žalovanému 1/ poskytnutý úver 29 600 000 Sk. Na rozdiel od súdu prvého stupňa nepovažoval za preukázané, že banka platne odstúpila od úverovej zmluvy, keďže sa nepodarilo zistiť, kedy bolo odstúpenie od zmluvy z 3. októbra 1995 poslané žalovanému, ako doporučená zásielka, skutočne doručené. Doručenie treba preukázať, nestačí len predpoklad, že zásielka doručená bola. Keďže nebolo preukázané, že banka platne od úverovej zmluvy odstúpila, nenastali účinky odstúpenia od zmluvy. Nebola tým splnená podmienka, pri ktorej vzniká právo banky žiadať splnenie dlhu od ručiteľa (§ 306 ods. 1 Obch. zák.), lebo veriteľ nepreukázal, že splnenie dlhu žiadal od dlžníka (v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu zrejme omylom uvedené od veriteľa). Odvolací súd považoval ručiteľskú listinu za neplatný právny úkon, keďže ho na strane ručiteľa vydal Mestský úrad S., ktorý nie je právnickou osobou, nemá právnu subjektivitu, pretože je len výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce. Je to úkon, ktorý urobil ten, kto nemá spôsobilosť na právne úkony a je preto podľa § 38 Obč. zák. neplatný.

Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 31. októbra 2005.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v zmeňujúcej a zamietajúcej časti a v časti, ktorou bol zaviazaný zaplatiť žalovanému 2/ náhradu trov konania, podal dovolanie žalobca. V dovolaní uviedol, že odvolací súd pri posúdení práva veriteľa požadovať splatenie dlhu od ručiteľa nesprávne aplikoval ustanovenia § 306 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktoré je dispozitívne a od ktorého sa zmluvné strany priamo v ručiteľskom

vyhlásení odchýlili. Odvolací súd na uvedenú skutočnosť neprihliadol. Zmluvné strany sa dohodli, že ručiteľ je povinný plniť dlh v deň splatnosti na základe písomnej výzvy veriteľa bez toho, že by predtým veriteľ bol povinný vyzvať priameho obligačného dlžníka na plnenie. Veriteľ nebol povinný vyzývať dlžníka na plnenie, ale mal právo priamo od ručiteľa písomne žiadať v deň splatnosti splatenie úveru. Zároveň sa zmluvné strany dohodli, že pred dňom stanovenej splatnosti pohľadávky ručiteľ je povinný plniť dlh v lehote, ktorú určí veriteľ, ak veriteľ zistil ohrozenie návratnosti úveru. Veriteľ ani v tomto prípade nebol povinný vyzývať dlžníka na plnenie, ale v prípade zistenia ohrozenia návratnosti úveru mal právo priamo od ručiteľa písomne požadovať splatenie úveru a určiť mu aj lehotu na plnenie. V oboch prípadoch žalobca nie je povinný pred uplatnením práva od ručiteľa uplatňovať právo na zaplatenie dlhu u dlžníka. Žalobca preto nie je povinný preukazovať ručiteľovi odstúpenie od zmluvy, naopak ručiteľ je povinný plniť v deň splatnosti dlhu na základe písomnej výzvy, alebo pred splatnosťou dlhu v lehote určenej v písomnej výzve žalobcu. Veriteľ nebol povinný vyzývať dlžníka na plnenie, ale mal právo priamo od ručiteľa písomne požadovať v deň splatnosti splatenie úveru. Peňažný ústav (právny predchodca žalobcu) zistil, že došlo k ohrozeniu návratnosti úveru, nakoľko dlžník od júna 1993 prestal uhrádzať splátky istiny úveru a od októbra 1993 aj úroky a poplatky. Tento pretrvávajúci skutkový stav vyhodnotil peňažný ústav ako ohrozenie návratnosti úveru a z uvedeného dôvodu peňažný ústav odstúpil od úverovej zmluvy písomným prejavom zo dňa 2. októbra 1995. Písomnou výzvou zo dňa 19. októbra 1999 peňažný ústav vyzval žalovaného v 2/ rade na plnenie dlhu a určil mu lehotu na plnenie do 30. októbra 1999. Peňažný ústav vyzval ručiteľa na plnenie dlhu v dátume stanovenej splatnosti a ručiteľ bol povinný podľa ručiteľského vyhlásenia plniť na účet veriteľa. Odvolací súd nesprávne aplikoval právne normy na zistený skutkový stav veci a tým dospel k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci, keď nesprávne dospel k záveru, že bez preukázania platného odstúpenia od zmluvy nemohol žalobca požadovať plnenie od žalovaného v 2/ rade ako ručiteľa. Dovolateľ v tejto súvislosti poukázal na to, že súd prvého stupňa ohľadne doručovania odstúpenia od úverovej zmluvy vykonal rozsiahle dokazovanie, vypočul svedkov a bolo preukázané, že právny predchodca žalobcu odoslal zásielku na prepravu a žalovaný v 1/ rade potvrdil, že uvedenú zásielku prevzal. V prejednávanvej veci nebola sporná otázka doručenia odstúpenia od zmluvy

dlžníkovi, ale sporný bol len dátum prevzatia tejto písomnosti zo strany žalovaného v 1/ rade.

Odvolaací súd pri rozhodovaní o odvolaní napriek vedomosti o tom, že voči žalovanému bolo vedené konkurzné konanie a toto konanie bolo právoplatne zastavené, dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, keď nesprávne aplikoval ust. § 306 ods. 1 Obchodného zákonníka, veta druhá a nesprávne vyhodnotil, že žalobca bol povinný preukazovať predchádzajúcu výzvu na plnenie voči žalovanému v 1/ rade, aby mu vzniklo právo požadovať plnenie od ručiteľa.

K otázke subjektivity žalobca v dovolaní uviedol, že podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Obo 152/2001 z 19. decembra 2001, týkajúci sa nesprávneho označenia obce), ako aj judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 22 Cdo 2480/2000 z 15. januára 2001) treba ručiteľské vyhlásenie považovať za platný právny úkon. Samotné nesprávne označenie ručiteľa názvom Mestský úrad S., s uvedením správneho identifikačného čísla žalovaného v 2/ rade, nespôsobuje neplatnosť tohto právneho úkonu. Z dosiaľ vykonaného dokazovania, ako aj z celého obsahu ručiteľského vyhlásenia, z okolností, za akých bol úkon vystavený, možno jednoznačne zistiť, že účastníkom ručiteľského vyhlásenia bolo mesto S.. V ručiteľskej listine je uvedené, že ručiteľ sa zaväzuje uhradiť dlh zo svojho účtu č. 27723-612, pričom majiteľom účtu bolo mesto S. Táto skutočnosť bola známa všetkým zmluvným stranám, veriteľovi, dlžníkovi aj ručiteľovi. Obdobne sa v obsahu ručiteľského vyhlásenia odkazuje na záložnú zmluvu č. 2/93. Primátor mesta S., ako štatutárny orgán mesta, požiadal mestské zastupiteľstvo o schválenie zriadenia záložného práva na nehnuteľnosť na zabezpečenie úveru poskytnutého žalovanému 1/ a mestské zastupiteľstvo uvedený úkon uznesením č. 10/1992 schválilo. Z uvedených súvislostí jednoznačne vyplýva, že ako ručiteľ vystupovalo mesto S., v mene ktorého konal primátor mesta ako štatutárny orgán a nešlo o konanie mestského úradu, ako výkonného orgánu mestského zastupiteľstva.

Žalovaný 2/ žiadal dovolanie zamietnuť z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania a dovolanie je prípustné § 238 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je opodstatnené.

Podľa § 306 ods. 1 Obch. zák. veriteľ je oprávnený domáhať sa splnenia záväzku od ručiteľa len v prípade, že dlžník nesplnil svoj splatný záväzok v primeranej dobe po tom, čo ho na to veriteľ písomne vyzval. Toto vyzvanie nie je potrebné, ak ho veriteľ nemôže uskutočniť, alebo ak je nepochybné, že dlžník svoj záväzok nesplní najmä pri vyhlásení konkurzu.

Odvolací súd dospel k nesprávnemu záveru, že nebola splnená podmienka doručenia písomnej výzvy dlžníkovi. Uvedené zákonné ustanovenie vyžaduje písomnú formu výzvy veriteľovi, nestanovuje však bližšie obsah výzvy ani spôsob, akým sa má dlžníkovi doručiť. V súdnej, ale aj v bežnej právnej praxi (napr. Jaromír Svoboda a kolektív, Občiansky zákonník, Eurounion, s.r.o., Bratislava, 1994, str. 389, Jehlička, Švestka, Škárová, Občianský zákoník, komentár, C. H. Beck, 9. vydanie 2004, str. 799 a ďalšie) sa podanie žaloby, ktorou sa uplatňuje zaplatenie dlhu považuje za kvalifikovanú výzvu dlžníkovi na splnenie. Jej účinky nastanú doručením žaloby dlžníkovi. Žaloba bola dlžníkovi opakovane viackrát doručovaná na jeho adresu a na adresu jeho likvidátora a vrátila sa z rôznych dôvodov na súd, ako nedoručená. Napokon bola doručená 17. marca 2001. Ak výzva nebola doručená skôr, je dňom doručenia výzvy uvedený deň a ním bola splnená podmienka stanovená v § 306 ods. 1 Obch. zák. Okrem toho z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že priamy dlžník – žalovaný 1/ v roku 2004 zanikol vymazaním z obchodného registra po tom, ako bol pre nemajetnosť zrušený konkurz na jeho majetok. Po značnú časť konania bol dlžník v konkurze, svoj záväzok nemohol splniť pre úpadok a v čase rozhodovania odvolacieho súdu, pretože už neexistoval. Každá z uvedených skutočností zbavovala veriteľa povinnosti, predtým než požiadal ručiteľa o splnenie záväzku, vyzvať na splnenie dlhu dlžníka (§ 306 ods. 1, druhá veta).

Vychádzajúc zo stavu v čase rozhodovania (§ 154 ods. 1 O.s.p.) už nebolo možné žalobu zamietnuť z dôvodu, že dlžníka veriteľ na plnenie nevyzval.

Dovolací súd sa nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že ručiteľská listina je absolútne neplatným právnym úkonom, keďže ju urobil Mestský úrad S.. Správny je názor súdu prvého stupňa, že právnickou osobou, ktorá má spôsobilosť na práva a povinnosti, je podľa § 1 zákona č. 369/1990 Zb. Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení obec, ako samostatný samosprávny územný celok. Obecný úrad je len výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu, zložený z pracovníkov obce. Zabezpečuje administratívne a organizačné veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj ďalších zriadených orgánov obecného zastupiteľstva (§ 16). Podľa § 24 citovaného zákona to platí aj na obce vyhlásené za mestá, mestské zastupiteľstvá a mestské úrady. Mestský úrad nie je právnickou osobou, nemá spôsobilosť mať práva a povinnosti, ani spôsobilosť na právne úkony. Právne úkony ním urobené nemôžu byť platné.

V úvode ručiteľskej listiny sa uvádza, že „Mestský úrad S., IČO: X., zastúpený primátorom mesta K.“ a nasleduje text ručiteľskej listiny. V závere je listina opatrená pečiatkou „Mestský úrad S.“ a podpísaná primátorom. Takéto označenie subjektu, ktorý urobil sporný právny úkon, je rozporné. Na jednej strane sa ním označuje mestský úrad, ktorý nie je právnickou osobou, zároveň je však k nemu pripojené identifikačné číslo. Podľa § 27 ods. 1 zák. č. 540/2001 Z.z. identifikačné číslo sa používa na jedno-značnú identifikáciu právnickej osoby a podnikateľa a má evidenčný význam. V ručiteľskej listine uvedené identifikačné číslo patrí mestu S. Mestský úrad identifikačné číslo pridelené nemá, keďže nemá právnu subjektivitu. Za osobu, ktorá robila úkon, konal a listinu podpísal primátor, ktorý je predstaveným mesta (nie mestského úradu) a jeho najvyšším výkonným orgánom. Primátor zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám a v majetkových vzťahoch mesta je štatutárnym orgánom (§ 13 ods. 4, písm. c/, ods. 5 v spojení s § 24 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí uverejnenom pod č. 9/2002 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky zaujal stanovisko, že nepresnosti v označení účastníka zmluvy nespôsobujú neplatnosť zmluvy, ak je nepochybné, kto zmluvu uzavrel. Platí to pre akýkoľvek právny úkon. V ručiteľskej listine uvedené identifikačné číslo patrí mestu S.. Vzhľadom na výlučnosť identifikačného čísla a na text listiny, nemôže byť pochyb o tom, že právny úkon neurobila iná právnická alebo fyzická osoba. Vylučuje to pochybnosť o tom, či úkon urobilo mesto S., alebo iný subjekt majúci spôsobilosť mať práva a povinnosti a spôsobilosť na právne úkony (najmä právnická osoba). K obdobnému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí uverejnenom pod č. 13/2003 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ktoré sa zaoberá konaním organizačnej zložky právnickej osoby v mene osoby, ktorej je zložkou.

Ak by znenie listiny napriek uvedenému pripúšťalo pochybnosti o tom, či ručiteľské vyhlásenie urobilo mesto S., alebo mestský úrad, treba vychádzať z toho, že mestský úrad, ako výkonný orgán primátora a zastupiteľstva, nemá spôsobilosť na právne úkony. Pri úvahách o identite subjektu, ktorý sporný úkon urobil, treba vychádzať z toho, že len jedna z týchto možností je v súlade s objektívnym právom. Z dvoch uvedených alternatív treba vybrať tú, ktorá je v súlade s objektívnym právom, teda tú, že úkon urobil subjekt, ktorý má spôsobilosť na právne úkony - mesto S..

Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré vychádza z toho, že nebola splnená podmienka pre uplatnenie práva proti ručiteľovi a ručiteľská listina je neplatná, lebo pochádza od Mestského úradu S., spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd vychádzajúc z uvedených záverov, sa už nezaoberal ostatnými odvolacími dôvodmi uvedenými v odvolaniach žalovaných, najmä otázkou neplatnosti ručiteľskej listiny pre rozpor s § 9 ods. 2 písm. c/ zákona č. 138/1991 Zb. (chýbajúci súhlas mestského zastupiteľstva) a námietkou premlčania dlhu. Keďže v uvedených otázkach nezaujal stanovisko, ne-

mohol správnosť jeho záverov dovolací súd preskúmať. Dovolací súd preto podľa § 243 b ods. 2 O.s.p. jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 30. apríla 2008

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu